

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

ФІЛОСОФСЬКІ ОБРІЇ СЬОГОДЕННЯ

Збірник тез VII Міжнародної науково-практичної конференції

Херсон – 2019

УДК: 1:371.122

ББК: 873:66.72 (2) 92 2

Редакційна колегія:

Берегова Г.Д., доктор філософських наук, професор (Україна);

Герасимова Е.М., доктор філософських наук, професор (Україна);

Едвард Ніч (Edward Nycz), доктор габлітований, професор (Польща);

Муляр В.І., доктор філософських наук, професор (Україна);

Розова Т.В., доктор філософських наук, професор (Україна);

Бак М., доктор філософських наук (Польща);

Влох С., доктор педагогічних наук (Польща);

Черемісін О.В., доктор історичних наук, професор (Україна);

Дземідовіч А.В., кандыдат гістарычных навук (Білорусь);

Лень Т.В., кандидат філософських наук, доцент (Україна);

Варнавська І. В., кандидат педагогічних наук, доцент (Україна);

Герасименко М. В., кандидат філософських наук, старший викладач (Україна).

Філософські обрії сьогодення. Збірник тез VII Міжнародної науково-практичної конференції / за заг. ред. Берегової Г. Д. – Херсон : ДВНЗ «ХДАУ», 2019. – 220 с.

У збірнику вміщено тези доповідей учасників VII Міжнародної науково-практичної конференції «Філософські обрії сьогодення». У матеріалах авторів акцентовано увагу на філософському осмисленні сучасного соціокультурного простору, проблемах пізнання й освіти у вимірах філософського аналізу, філософській рефлексії особистості та інших актуальних філософських проблемах сучасності. Збірник адресовано науковцям, викладачам, студентам, усім зацікавленим філософськими дослідженнями. За виклад, зміст, достовірність і грамотність опублікованих матеріалів відповідають автори.

@ Державний вищий навчальний заклад
«Херсонський державний аграрний університет», 2019

ЗМІСТ

Алещенко Л.О. СВІТОВИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ МОЛОДІЖНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В ГАЛУЗІ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ.....	7
Афанасьєв О.І., Василенко І.Л. НАУКА ЯК ДЕТЕРМІНАНТ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ	9
Бак М. DIALEKTYKA ORĘDOWNIKÓW MAŁYCH I DUŻYCH ROZWIĄZAŃ STRUKTURALNYCH PRZY REALIZACJI INTELIGENTNEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU	11
Берегова Г.Д. СМІХ ЯК ПОКАЗНИК МОРАЛЬНОСТІ ТА ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я.....	13
Бойков О.Ю., Бойкова Є.Л. ІДЕЯ ПРОТЕКТОРАТУ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНИ У XVII – XX ст.....	15
Бокшань Г.І. МІФОЛОГІЧНА КАРТИНА СВІТУ У ХУДОЖНІЙ ПРОЗІ ВАЛЕРІЯ ШЕВЧУКА І ГАЛИНИ ПАГУТЯК	18
Боліла С.Ю. СОЦІАЛЬНА РОЛЬ МАРКЕТИНГУ ДЛЯ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ ТА ТУРИЗМУ	19
Варнавська І.В. СОЦІОЛОГІЧНІ КОНЦЕПЦІЇ ЧЛЕНІВ ЖЕНЕВСЬКОГО ГУРТКА	21
Варнавський О.В. МОДЕРНІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СФЕРИ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ: ПРОБЛЕМИ Й ПЕРСПЕКТИВИ	24
Ващенко В.В., Черкашина Т.О. ВПЛИВ КІНО НА ПОВЕДІНКУ І СВІДОМІСТЬ МОЛОДІ	27
Ведмеденко О.В., Корбич Н.М. МЕД – МІФИ ТА РЕАЛЬНІСТЬ	29
Виноградова Т.І. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ТРАДИЦІЙНОГО ТА ІНТЕРАКТИВНОГО ВИДІВ НАВЧАННЯ	32
Волошина В.М. ФРУСТРАЦІЯ ЯК ОСОБЛИВИЙ ПРОЯВ ЕМОЦІЙНОГО СТАНУ	36
Галат Л.М. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ЕВОЛЮЦІЇ ПРЕДМЕТУ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ	38
Герасименко М.В. АКТИВНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ: СУСПІЛЬНІ ТА ОСОБИСТІСНІ ЧИННИКИ ЇЇ ДЕТЕРМІНАЦІЇ	40
Гречишкіна Т.А. ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ	44
Данієлян Л.В., Черкашина Т.О. ВПЛИВ ЛАЙКІНГУ НА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ	46
Дашевська Л.М. ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ НА БАЗІ КОМП'ЮТЕРНИХ КОМУНІКАЦІЙ У ВНЗ	48
Дереш В.С., Буганова А.С. ДУША І СВІДОМІСТЬ : СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ.....	50
Дереш В.С., Гаценко К.В. МОРАЛЬНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ	52
Дробітько А.І. ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА В УКРАЇНІ: СТРУКТУРА, ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	54
Дубовик Л. П. СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧА-ДОСЛІДНИКА.....	56

Смельяненко Г.Д. АНТРОПОЛОГІЧНІ ВИМІРИ ДУХОВНОГО САМОЗДІЙСНЕННЯ ОСОБИСТОСТІ У ФІЛОСОФІЇ С. К'ЕРКЕГОРА	59
Жарких В.Ю. ИСТИНА И ЛОЖНОСТЬ В ВИРТУАЛЬНОМ ПРОСТРАНСТВЕ.....	61
Zagorulko R.V., Teterina V.V. OBJECTIVES OF EDUCATION IN THE CONTEXT OF CULTURE	62
Зик О.І., Костючков С.К. ФІЛОСОФСЬКА КУЛЬТУРА СТУДЕНТА СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО ВИШУ	64
Камінська М.О. РЕАЛІЗАЦІЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПІДХОДУ В ПРОЦЕСІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	67
Камінська М.О., Фостик П.П. ПОНЯТТЯ ГЕРМЕНЕВТИКТИК ЯК НАУКИ	69
Каранфілова О.В., Засухіна М.О. ФІЛОСОФІЯ АРХІТЕКТУРИ В СУЧАСНОМУ СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ СУСПІЛЬСТВІ ОСВІТИ.....	71
Каранфілова О.В., Боднарюк Д.В. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У БЛАГОУСТРОЇ ВІДКРИТИХ ПРОСТОРІВ УРБАНІСТИЧНОГО СЕРЕДОВИЩА	73
Карнаушенко А.С. СУЧАСНІ ПАРАДИГМИ ДЕРЖАВОГО УПРАВЛІННЯ: ТЕОРЕТИКО-ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ.....	75
Кириченко Н.В., Боліла С.Ю. СУЧАСНІ ЗАСОБИ ДІЛОВОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТО- СПРОМОЖНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В ПРАВОВИХ РЕАЛІЯХ УКРАЇНИ	76
Коваленко А.Г. ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ РЕАЛЬНОСТІ В ЛІРИЦІ МИКОЛИ ЗЕРОВА	79
Ковальов Ю.В. СВІДОМІСТЬ В КОНТЕКСТІ ВІДНОШЕНЬ ЛЮДИНИ ДО СВІТУ	81
Ковтун В.А. МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО СТРАТЕГІЇ ІННОВАЦІЙНО- ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	84
Колотило М.О. СУЧАСНИЙ УНІВЕРСИТЕТ: РУХ ПО ЕКСПОНЕНТІ	87
Костючков С.К. КОСМОГОНІЧНИЙ ДАРВІНІЗМ: ФІЛОСОФІЯ ЕВОЛЮЦІЇ ВСЕСВІТУ	89
Кривицька Є.О. ФІЛОСОФСЬКІ ВИМІРИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ	92
Кругляк М.Е. ПОГЛЯД НА РЕЛІГІЮ У ТВОРЧОСТІ ЕРІКА-ЕММАНУЕЛЯ ШМІТТА	94
Кузнєцов В.І. БАГАТОВАРІАНТНІСТЬ РОЗВИТКУ СИСТЕМ НАУКОВОГО ЗНАННЯ	96
Кучеренко А.А. МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА ЇЇ ВИХОВНИЙ ІДЕАЛ	99
Литвинчук О.В. ГУМАНІТАРНЕ МИСЛЕННЯ В ПОШУКАХ ІДЕНТИЧНОСТІ	101
Лишевська В.М., Шаповал С.І. ОСОБЛИВОСТІ ІНОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАНІ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	103
Любенко О. І., Кривий В.В. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ПРОДУКЦІЇ ПТАХІВНИЦТВА У СВІТІ ТА УКРАЇНІ.....	107

Масвська К.А. ПІДБІР РОСЛИН ДЛЯ ОЗЕЛЕНЕННЯ ДАХУ ФАКУЛЬТЕТУ	110
Макухіна С.В., Левченко І.С. УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ ...	112
Мельниченко С. Г., Морозов О.В. ВИКОРИСТАННЯ ЗАГАЛЬНОНАУКОВОЇ ТА ФІЛОСОФСЬКОЇ МЕТОДОЛОГІЇ В НАУКАХ ПРО ЗЕМЛЮ.....	114
Михайленко Г.М. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА БІОГРАФІЯ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ БАГАТОВИМІРНОСТІ ЖИТТЄВОГО ПРОСТОРУ	116
Морозов С.О., Варнавська І.В. ОСНОВНІ ВІДМІННОСТІ У ВИЗНАЧЕННІ ПОНЯТЬ РЕГІОНАЛЬНОГО ТА ЛОКАЛЬНОГО РИНКУ ПРАЦІ	119
Морозова О.С. ПРОЦЕС ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ТУРИЗМУ	122
Муляр В.І. ГАРМОНІЯ СОЦІАЛЬНОГО СУБ'ЄКТА: ДЕЯКІ МЕТОДОЛОГІЧНІ КРОКИ ДОСЛІДЖЕННЯ	125
Назаренко М.С. ПРИРОДА В ФІЛОСОФІЇ РОМАНТИЗМУ ТА ДАУНШИФТИНГ ХХІ СТОЛІТТЯ	127
Огородник В.О., Коршун Т.В. СУЧАСНЕ ІНКЛЮЗИВНЕ СЕРЕДОВИЩЕ: МЕТА, СТРУКТУРА, ФУНКЦІЇ	130
Петрова О.О. ФІЛОСОФІЯ КАЙДЗЕН ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	132
Петрушкевич І.І. ЗБЕРЕЖЕННЯ РЕПРОДУКТИВНОГО ЗДОРОВ'Я МОЛОДІ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОЇ НАЦІЇ	134
Подкупко Т.Л. ПЕДАГОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ У ВИКЛАДАННІ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В ОДЕСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ	136
Поліщук Р.М. СПОРТ ЯК КВАЗІРЕЛІГІЯ	138
Повод Т.М., Остапенко А.С. ПРОФЕСІЙНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІНАНСІВ.....	139
Рибка Н. М., Некрилова М. С. ІНТЕРСЕКЦІЙНА ДИСКРИМІНАЦІЯ МОЛОДИХ ФАХІВЧИнь НА РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ.....	142
Романовський О.О., Кругла Н.А. ПРОБЛЕМА КОМУНІКАЦІЙ СУЧАСНИХ ЗМІ.....	145
Ротаско О.В. СУТНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ	146
Ргіщева В.С. ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА УСПІШНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	148
Саннікова С.Б. РОЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ВИХОВАННІ СТУДЕНТІВ	151
Соболь О.М. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ГУМАНІЗАЦІЇ РЕГУЛЮВАННЯ ЧИСЕЛЬНОСТІ БЕЗПРИТУЛЬНИХ ТВАРИН	153
Свирида В.С. ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....	155
Тарасов О.	

ДЕЯКІ ПРИЧИНИ НЕКРИТИЧНОГО ПРИЙНЯТТЯ ПАРАДИГМ	158
Тимченко В.М.	
НІГЛІЗМ ЛІНІЙНОГО МИСЛЕННЯ ПРОТИ РЕАЛЬНОСТІ ЯК ДАРУ.....	161
Фурман І.Д., Костючков С.К.	
МОДЕЛЬ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ БІОФІЛОСОФСЬКОГО ЗНАННЯ	164
Хоменко Г.В.	
КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ПОНЯТТЯ ОСВІТА МИРУ У ДИСКУРСІ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ	167
Чеканович В.Г.	
COMMUNICATIVE APPROACH IN ENGLISH VOCABULARY TEACHING	170
Черемісін О.В.	
МІСЬКА ТРАДИЦІЯ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XVIII ст.	172
Черкашина Т.О., Недоступ В.В.	
АБ'ЮЗ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНЕ ЯВИЩЕ	175
Черкашина Т.О., Чихун О.В.	
ДІТИ ТРУДОВИХ МІГРАНТІВ ЯК СОЦІАЛЬНА ГРУПА.....	177
Чорний О.В.	
ТЕОРІЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОСТІ В УКРАЇНІ: ПОТРЕБА В ОПРАЦЮВАННІ, ПЕРЕКЛАДІ ТА ЗАСВОЄННІ ГЛОБАЛЬНОГО МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО ДИСКУРСУ	178
Чумаченко О.П.	
ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТТЯ ТВОРЧІСТЬ У КОНТЕКСТІ ФІЛОСОФСЬКОЇ КОНЦЕПЦІЇ Ф.НІЦШЕ	180
Шалар О.Г.	
ОЦІНКА СТАНУ ЗДОРОВ'Я ТА ЧИННИКІВ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТУДЕНТІВ	182
Шаповал С.І., Федько В.С.	
ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ В СПОДЩИНІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПЕДАГОГІВ XIX –XX СТОЛІТТЯ ..	184
Шарій В.О.	
ДУХОВНЕ ЖИТТЯ ДАВНЬОГРЕЦЬКОГО СУСПІЛЬСТВА Й ЗЕМЛЕРОБСТВО	188
Шепель Т.В.	
ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СУЧАСНОЇ ЛЕКЦІЇ	190
Шпачинський І.Л.	
НАВЧАТИ З ГУМОРОМ, НАВЧАТИ ГУМОРУ	194
Федорова О.В., Швець І. Р	
МОДА ЯК ФАКТОР САМОІДЕНТИФІКАЦІЇ.....	196
Юськів К.В., Земляков В.Є	
ВОЛЕЙБОЛ ЯК НЕОБХІДНА ЧАСТИНА ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ.....	198
Юськів С.М.	
УДОСКОНАЛЕННЯ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ МОРСЬКИХ ФАХІВЦІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ.....	201
Юськів С.М.	
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНТЕРЕСУ ТА МОТИВАЦІЇ ДО ЗАНЯТЬ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ.....	204
Янушевич І.А.	
РОЛЬ ФІЛОСОФСЬКИХ СПЕЦКУРСІВ НА ІНОЗЕМНІЙ МОВІ В РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ ПРАКТИК ФІЛОСОФСЬКОЇ РЕФЛЕКСІЇ В ВНЗ	208
Ясінський М.М.	
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОБРАЗУ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ	211
Відомості про авторів.....	215

Петербургу і передбачався як головний торговельний центр і порт, подібний до столиці на Півночі, але виявився незручним для цієї мети. В подальшому центр південноукраїнського регіону декілька разів змінювався і, нарешті, лідером стала Одеса. Катеринослав (до 1797 р. називався Новоросійськ, передбачалося заснувати університет та музичну академію, щоб місто славилось як центр наукових знань), протипоставлений, також, Санкт-Петербургу й пов'язувався з темою «Катерина – Петро»; Миколаїв протиставлявся Кронштадту, як і Севастополь, як головні військові порти і до того ж Південноукраїнські міста протиставлялися Кавказьким – Катеринодар та Катериноград [9, с. 112-138].

Таким чином, повної відповідності Південної України й Північної Росії не відбулося насамперед через відсутність чіткого центру, співвідносного з Санкт-Петербургом. Його функції на Півдні розподілилися між Катеринославом і Херсоном, частково також Севастополем, а фактично культурним осередком, що виріс в зоні міжетнічних взаємодій, стала Одеса.

Література

1. Гавриил А. Т. Огрывок повествования о Новороссийском крае с 1751 по 1786 гг / А. Т. Гавриил // Записки Одесского общества истории и древностей. – Одесса : Городская типография, 1853. – Т. III. – С. 81–83.
2. Державний архів Автономної Республіки Крим (далі – ДААРК). – Ф. 27. – Оп. 1. – Т. 3. – Спр. 6736. – Арк. 123.
3. ДААРК. – Ф. 27. – Оп. 1. – Т. 3. – Спр. 7093. – Арк. 8
4. ДААРК. – Ф. 27. – Оп. 1. – Т. 3. – Спр. 7339. – Арк. 36.
5. Державний архів Херсонської області. – Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 864. – Арк. 4. Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 952. – Арк. 10-20.
6. ДАХО. – Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 974. Прошение коллежского регистратора Богаевского министру юстиции о защите от притиснения Херсонского военного губернатора Ланжерона. – Арк. 2–3.
7. Исторический очерк Одессы с 1794 по 1803 гг. / сост. Орлов А. – Одесса : Тип. А. Шульце, 1885. – С. 8–10.
8. Кавун М. Е. Походження та рання історія міста Катеринослава. дис. ... на здобуття вченого ступеня канд. іст. наук: 07.00.01. – Дніпропетровськ, 2003. – С. 62–64.
9. Платонов О. Святая Русь. Энциклопедический словарь / О. Платонов. – М., 2001. – 634 с.
10. Тимофеев В. И. Общественные центры южноукраинских городов в конце XVIII в / В. И. Тимофеев // Историческое краеведение в СССР: вопросы теории и практики. – Киев, 1991. – С. 196–200.
11. Турченко Ф. Г., Турченко Г. Ф. Південна Україна: модернізація, світова війна, революція (кінець XIX ст. – 1921 р.): Історичні нариси. / Ф. Г. Турченко, Г. Ф. Турченко. – К. : Генеза, 2003. – С. 11–15.

*Черкашина Т. О.
Херсонський державний університет (Україна)
Недоступ В. В.
Херсонський державний університет (Україна)*

АБ'ЮЗ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНЕ ЯВИЩЕ

Людина за своєю природою є егоїстичною та жорстокою: агресивні нахили закладені у підсвідомості як інстинкти, що відповідає за готовність боротися за існування або захоплювати і захищати власність. Проте настільки ж природними для людини є миролюбність та механізми, спрямовані на кооперацію, стримування агресії і мирне вирішення конфліктів.

Процес еволюції навчив людину стримувати власні біологічні інстинкти, але і сьогодні їх взаємодія з сімейними, суспільними, культурними та іншими факторами зовнішнього характеру створює ситуації, в яких виникає насильство. Одним із виявів насильства є аб'юз.

Аб'юз — (від англ. «abuse» — зловживання, жорстоке поведіння) — реальна проблема, з якою люди зіштовхуються щодня. Він може виявлятися у формі фізичного, психологічного,

сексуального й економічного насилля всередині близьких відносин, і часто маскуватися під турботу [6].

Дослідники з різних дисциплін (соціологія, психологія, криміналістика, філософія тощо) працюють над вивченням глибинних проблем актів насилля, розумінням поведінки жертв та аб'юзерів, серед них Л. Альтюссер, Е. Берн, Р. Коллінз, З. Фройд, М. Фуко та багато інших.

У сучасній соціології насильство розглядається як системне явище, одне з джерел якого - особисті відносини, в яких одна людина неначе делегує право на себе іншій людині.

Із сучасних психологічних теорій у контексті аб'юзу слід згадати висновок про те, що поведінка агресора чи жертви може бути подібною і повторюваною.

Дослідження американського психолога і психіатра Еріка Берна вказують, що одна з передумов для повторюваності певної ситуації (не обов'язково насильницької) - сценарна поведінка, тобто така, що відтворюється за одним сценарієм із різними людьми [1].

Цю концепцію розвиває далі концепція трикутника Карпмана — психологічна і соціальна модель взаємодії людей, яка передбачає, що в системі стосунків є три ролі: «Жертва», «Переслідувач» і «Рятівник», — і вони динамічно змінюють одна одну [8].

Американська психолог Ленор Уолкер розробила концепцію циклу насильства. На її думку, він складається з трьох стадій: наростання напруги — насильницький інцидент — примирення і «медовий місяць». Цикл поступово скорочується, рецидиви аб'юзу стаються дедалі частіше. У цій ситуації жертва виробляє стратегію виживання, яка може означати крайню пасивність і навіть бажання продовжувати цю ситуацію. Ізоляція постраждалої, до якої часто вдаються аб'юзери, ще більше прив'язує жертву до переслідувача, узалежнює її долю від їхніх стосунків [4].

У своїй праці «Насильство: мікросоціологічна теорія» американський соціолог Рендал Коллінз розглядає мікрорівень більше як тридцять різних видів насильства, зокрема домашнє насильство, і розбирає сценарії, за якими відбуваються конфлікти [7].

Дослідження аб'юзу як соціально-психологічного феномену зосереджувалися, зокрема, на рисах особистості, які, можливо, роблять жінку схильною входити в стосунки, у яких із неї знущаються. У цьому випадку, як виявилось, так і не вдалося створити послідовний портрет сприйнятливої жінки. «Хоча деякі жінки — жертви насильства мають великі психологічні проблеми, що роблять їх вразливими, у більшості з них не виявляють ознак серйозної психопатології до того, як вони вступають у такі стосунки» [2]. Якщо з якихось причин насильство не припиняється одразу, у жертви розвиваються негативні механізми адаптації. Реакція жертви насильства передбачає зміни у самосприйнятті: жертва більш-менш тривалого зловживання може відчувати, що вона безповоротно змінилася, або ж і зовсім втратити відчуття власної особистості.

Психологічний аб'юз пов'язаний з дією однієї особи на психіку іншої «шляхом словесних образ або погроз, переслідування, залякування, якими навмисно спричиняється емоційна невпевненість, нездатність захистити себе та може завдаватися або завдається шкода психічному здоров'ю» [3].

Під економічним аб'юзом мають на увазі «умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру» [3].

Культура згвалтування — одна з найважливіших причин гендерно забарвленого аб'юзу. Термін «культура згвалтування» - «кіріархат», що з'явився у 1970-х роках, означає системну мережу множинних структур домінування, ієрархічну організацію суспільства за різними ознаками — не лише статі, а й раси, сексуальної орієнтації, віку, стану здоров'я. Термін ввела радикальна феміністка і теолог Елізабет Шуслер Фіоренца. Він походить від слів «кіріос» (хазяїн) та «архейн» (правління). У цій системній ієрархії чоловік посідає вище місце, а секс є способом домінувати, встановлювати і стверджувати свою владу і приналежність до категорії «справжніх чоловіків» [5].

Поведінкові ролі — це завжди два боки однієї медалі. Тобто в ситуації, де є насильник, інша людина завжди буде жертвою, якщо її воля слабша. Тому впевнено можна стверджувати, що причини аб'юзу криються глибоко в психіці, а тому працювати треба насамперед із свідомістю,

щоб не стати ні жертвою, ні насильником, і далі - із загальним соціальним тлом, яке може ігнорувати, нормалізувати вияви насильства або, навпаки, розпізнавати і викорінювати це явище.

Література

1. Берн Э. Трансактний анализ в психотерапии: Системная индивидуальная и социальная психотерапия / Э. Берн. – М.: Академический Проект, 2006. – 320 с.
2. Герман, Джудіт. Психологічна травма та шлях до видужання: наслідки насильства — від знущань у сім'ї до політичного терору / Пер. з англ. Оксана Лизак, Оксана Наконечна, Олександр Шлапак. — Львів: Видавництво Старого Лева, 2015. – С. 201.
3. Методичні рекомендації щодо запобігання та протидії насильству від 18.05.2018 № 1/11-5480// <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v5480729-18>
4. Усиление роли системы здравоохранения в реагировании на гендерное насилие в Восточной Европе и Центральной Азии. Сборн. материалов // <http://www.health-genderviolence.org/ru/chast-i-%E2%80%93-sbornik-materialov-dlya-meditsinskikh-rabotnikov/chto-takoe-gendernoe-nasilie/14-ponimanie>
5. Что такое кириархат // <http://sadcrixivan.livejournal.com/190653.html>
6. Шевченко, З. В. (Уклад.). (2016). Словник гендерних термінів. Черкаси: видавець Чабаненко Ю. Відновлено з: <http://a-z-gender.net/ua/abyuz.html>
7. Collins, Randall. Violence: A Micro-Sociological Theory. Princeton and. – Oxford. Princeton UP, 2008. – P. 142–143.
8. Karpman, Stephen B. Fairy Tales and Script Drama Analysis // <https://www.karpmandramatriangle.com/pdf/DramaTriangle.pdf>

Черкашина Т. О.

Херсонський державний університет (Україна)

Чихун О. В.

Херсонський державний університет (Україна)

ДІТИ ТРУДОВИХ МІГРАНТІВ ЯК СОЦІАЛЬНА ГРУПА

Сучасна Україна належить до країн зі змішаними потоками мігрантів. Вона одночасно є країною транзиту та призначення. Але значно частіше Україна виступає країною виїзду.

Головними причинами цього явища є складна економічна ситуація в країні, значний дефіцит робочих місць на ринку праці, низький рівень життя та високий рівень безробіття, корупція, психологічні чинники тощо.

З виїздом батьків на заробітки за кордон суттєво змінюються умови життя дитини, соціальне оточення; погіршуються успішність у навчанні, збільшуються випадки насильства та жорстокого поводження з боку оточуючих, відбуваються вияви агресивної та неспокійної поведінки дитини, вживання алкоголю і наркотиків, тютюнопаління.

Через відсутність батьків у дітей виникають додаткові психологічні проблеми: переживання за батьків, неспокій, розгубленість, самотність, надмірні намагання самоствердитися, конфлікти з оточенням. Все це ускладнює процес соціалізації дитини й суттєво впливає на її власну поведінку.

Дослідження практичної соціальної роботи з дітьми трудових мігрантів та їх сім'ями практично відсутні.

Соціально-педагогічна та психологічна робота з дітьми трудових мігрантів висвітлювалась у працях Н. В. Гордієнко, А. Ю. Ізотової, І. В. Стародубцевої, І. М. Трубавіної.

Загальні теоретичні положення соціальної роботи з сім'ями трудових мігрантів розглядалися в роботах І. Г. Зайнишева, П. Д. Павленка, С. І. Холостової.

Діти трудових мігрантів – це така категорія дітей, яку сьогодні можна віднести до соціальних сиріт, або, як називають їх наші сусіди - поляки – "євросироти".

За оцінкою різних джерел від 200 тисяч до декількох мільйонів українських дітей мають одного чи обох батьків, що працюють за кордоном.